

UZASADNIENIE

Wnioskodawca małoletni K. K. (1) reprezentowany przez przedstawicieli ustawowych J. K. i S. K. (1) - rodziców wystąpił w dniu 17 lutego 2021 r. do Sądu Rejonowego w Ciechanowie z wnioskiem o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza po babce S. K. (2) w następstwie upływu terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku. Jednocześnie wnosił o przyjęcie jego oświadczenia o odrzuceniu spadku po S. K. (2).

Postanowieniem z dnia 28 maja 2021 r. Sąd Rejonowy wezwał do udziału w sprawie charakterze uczestników postępowania C. I. Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. oraz (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. – wierzycieli zmarłej S. K. (2).

Uczestnik postępowania C. I. Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. nie zajął stanowiska w sprawie.

Uczestnik postępowania (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wnosił o oddalenie wniosku oraz o przyznanie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd ustalił, co następuje:

S. K. (3) z d. K., córka T. i B. z d. C., zmarła w dniu 3 listopada 2019 r. w C.; ostatnie miejsce stałego pobytu zmarłej to miejscowość K., gmina S.. S. K. (2) w chwili śmierci była wdową. Miała troje dzieci: córki J. P. i A. M. oraz syna S. K. (1) (bezsporne).

W Sądzie Rejonowym w Ciechanowie w sprawie I Ns 145/20 toczy się postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej S. K. (2). Postanowieniem z dnia 1 lipca 2020 r. Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania małoletniego K. K. (bezsporne).

Syn zmarłej S. K. (1) w dniu 14 kwietnia 2020 r. złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po matce S. K. (2). Notariusz, przed którą złożone zostało oświadczenie pouczyła S. K. (1) o treści art. 1012 – 1024 kc. S. K. (1) wskazał, że na skutek odrzucenia przez niego spadku po zmarłej matce S. K. (2), do spadku z ustawy powołane zostały jego i J. I. dzieci: S. K. (4), K. M. i K. K. (1) (oświadczenie k. 31 – 32 akt I N 588/19).

W dniu 16 lipca 2020 r. J. K. i S. K. (1) złożyli do Sądu Rejonowego w Ciechanowie wniosek o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletniego K. K. (1). Postanowieniem z dnia 30 lipca 2020 r. Sąd zezwolił J. K. i S. K. (1) na dokonanie w imieniu małoletniego dziecka K. K. (1) czynności polegającej na odrzuceniu spadku przypadającego małoletniemu po S. K. (2) zmarłej dnia 3 listopada 2019 r. w C.. Postanowienie uprawomocniło się dnia 21 sierpnia 2020 r. Odpis prawomocnego postanowienia J. K. otrzymała dnia 24 września 2020 r. (akta III Nsm 241/20).

W dniu 14 grudnia 2020 r. S. K. (1) i J. K. działając w imieniu i na rzecz małoletniego syna K. K. (1) jako jego przedstawiciele ustawowi, złożyli przed notariuszem oświadczenie o odrzuceniu w jego imieniu spadku po jego babce S. K. (2) (oświadczenie k. 68 – 69 akt I N 588/19).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt sprawy I Ns 145/20, I N 588/19 oraz I. N. 241/20.

Sąd nie dał wiary zeznaniom przedstawicieli ustawowych małoletniego wnioskodawcy J. K. oraz S. K. (1), iż w okresie po uprawomocnieniu się postanowienia w sprawie I. N. 124/20 nie mieli możliwości złożenia przed notariuszem oświadczenia o odrzuceniu spadku z uwagi na pandemię oraz brak wolnych terminów u notariuszy. Wskazać należy, że, oboje przyznali, że kontaktowali się tylko z dwoma notariuszami, podczas gdy w C. działa 5 kancelarii notarialnych; nie skorzystali również z możliwości złożenia oświadczenia przed sądem.

Sąd zważył, co następuje:

Postępowanie w sprawach uchylenia się od skutków prawnych wadliwego oświadczenia spadkobiercy bądź nie złożenia oświadczenia w terminie zostały unormowane w art. 1019 kc i w art. 690 kpc.

Zgodnie z art. 1019 § 1 kc, jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami:

- 1) uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem,
- 2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

Wykonanie prawa do uchylenia się od skutków prawnych swego oświadczenia woli bądź nie złożenia takiego oświadczenia w terminie następuje przez złożenie odpowiedniego oświadczenia woli. Wymagane jest w tym zakresie zatwierdzenie tego oświadczenia przez Sąd.

Podnoszone przez przedstawicieli ustawowych małoletniego wnioskodawcy K. K. (1) twierdzenia, a przede wszystkim przytaczane fakty, wskazane we wniosku, wskazują, że podstawą wniosku jest norma art. 1019 § 2 kc. Wnioskodawca reprezentowany przez przedstawicieli ustawowych domaga się bowiem zatwierdzenia przez Sąd uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, z powodu pandemii oraz zamknięcia kancelarii notarialnych.

Wnioskodawca reprezentowany przez przedstawicieli ustawowych złożył w dniu 14 grudnia 2020 r. oświadczenie o odrzuceniu spadku po babce S. K. (2) przed notariuszem, a następnie powtórnie oświadczenie tej samej treści w dniu 19 sierpnia 2021 r. w sprawie niniejszej.

Dla wywołania zamierzonego przez wnioskodawcę skutku, należało więc wykazać, iż wystąpiły takie okoliczności, które miały wpływ i usprawiedliwiały nie złożenie przez niego w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po babce S. K. (2).

Zgodnie z art. 1015 kc, oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania (§ 1). Brak oświadczenia spadkobiercy w terminie określonym w § 1 jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza (§ 2).

Termin przewidziany w art. 1015 § 1 kc jest terminem zawitym prawa materialnego, w rezultacie czego nie podlega on przywróceniu. Do jego obliczania znajdują zastosowanie art. 110–115 kc. Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku złożone po terminie nie wywołuje żadnych skutków prawnych. Termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku biegnie od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swojego powołania, najwcześniej więc od dnia otwarcia spadku. Dla spadkobiercy ustawowego dziedziczącego w dalszej kolejności przeważnie istotna będzie natomiast chwila, w której dowiedział się on o wyłączeniu od dziedziczenia spadkobiercy dziedziczącego we wcześniejszej kolejności (np. chwila powzięcia wiadomości o odrzuceniu spadku albo o uznaniu za niegodnego spadkobiercy powołanego przed nim).

W sytuacji, w której ustawa wymaga uzyskania zgody sądu, od której uzależniona jest możliwość skutecznego odrzucenia spadku, wystąpienie przez przedstawiciela ustawowego spadkobiercy do sądu opiekuńczego o jej udzielenie przed upływem terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku sprawia, że termin ten ulega przerwaniu na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 kc stosowanego w drodze analogii (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie III CSK 352/14). Zatem dla małoletniego dziecka spadkobiercy, który odrzucił spadek, termin z art. 1015 § 1 kc zaczyna swój bieg z chwilą powzięcia przez jednego z rodziców wiedzy o tym, że dziecko zostało powołane do spadku. Upłynie on, jeśli jego przedstawiciele ustawowi pozostaną bierni wobec prekluzji. Wszczęcie sprawy przed sądem opiekuńczym spowoduje jedynie przerwanie jego biegu. Bezczynność w wyznaczonym na nowo okresie doprowadzi natomiast do nabycia spadku przez dziecko, albowiem wymagane przez ustawę zezwolenie nie

zastępuje samego oświadczenia. Nastąpi to po upływie sześciu miesięcy od prawomocnego zakończenia postępowania opiekuńczego. Zgodnie bowiem z art. 124 § 1 kc, po każdym przerwaniu przedawnienia (tu: termin do złożenia oświadczenia w przedmiocie przyjęcia lub odrzucenia spadku) biegnie ono na nowo.

W świetle powyższych uwag, uznać należy, że wobec złożenia wniosku przez rodziców małoletniego wnioskodawcy o zezwolenie na dokonanie czynności w jego imieniu przed upływem sześciomiesięcznego terminu od odrzucenia spadku po S. K. (2) przez jej syna, a ojca małoletniego wnioskodawcy K. S. K., bieg terminu do złożenia oświadczenia w imieniu małoletniego K. K. (1) uległ przerwaniu. W związku z uprawomocnieniem się postanowienia Sądu Rejonowego w Ciechanowie z dnia 30 lipca 2020 r. wydanego w sprawie I. N. 241/20 z dniem 21 sierpnia 2020 r., uznać należy, że w dat dacie termin do złożenia oświadczenia rozpoczął bieg na nowo, a zatem złożenia oświadczenia w dniu 14 grudnia 2020 r. nastąpiło w ustawowym terminie.

W związku z powyższym, Sąd nie uwzględnił wniosku i odmówił zatwierdzenia uchylecia się przez wnioskodawcę Kapra K. od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po S. K. (2).

Nie zasługują natomiast na uwzględnienie argumenty podnoszone przez przedstawicieli ustawowych małoletniego wnioskodawcy. Niewątpliwie w okresie od 14 marca 2020 r. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. na obszarze kraju ogłoszono stan zagrożenia epidemicznego w związku z zakażeniami wirusem (...)2, a następnie od dnia 20 marca 2020 r. stan epidemii (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r.). Wprowadzenie stanu epidemii wiąże się z licznymi utrudnieniami i obostrzeniami, w tym zawieszeniem biegu terminów procesowych i sądowych w okresie 8 czerwca 2020 r. w związku z treścią art. 68 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa (...)2. Podkreślić jednak należy, że zarówno sądy, jak i kancelarie notarialne działały po 14 marca 2020 r., a w związku z powyższym nie było przeszkód, na które powołują się przedstawiciele ustawowi małoletniego wnioskodawcy. Tym niemniej, podstawą wniosku w przypadku niezłożenia oświadczenia w terminie winno być wykazanie, że strona działała pod wpływem błędu lub groźby.

Rozstrzygając o kosztach postępowania, Sąd kierował się dyspozycją art. 520 § 3 kpc, mając na uwadze, że wnioski stron były sprzeczne.